

SETOMAA 1. LOODUS

SISUKORD

Sisukõrd / Содержание / Contents

Saateks <i>Mart Külvik</i>	9
Saatesõna seto kogukonnalt: Setomaa seto pilguga nähtuna <i>Aare Hörn</i>	17
Üldised andmed Setomaa kohta: asustus ja piiride kujunemine <i>Arvis Kiristaja</i>	27
Asustus	27
Varasem kujunemislugu	27
Hilisem kujunemislugu	34
Nulgad.....	35
Sümboolika.....	36
Allikad.....	40

1. SETOMAA LOODUSE UURIMISLUGU

<i>Linda Kongo</i>	42
Geoloogilised uurimistööd.....	42
Botaanilised uurimistööd.....	44
Loomastiku uurimine	46
▶ Venemaa-poolse Setomaa geoloogilise uurituse ajalugu <i>Oleg Tatarnikov</i>	52
Allikad	55

2. ALUSPÕHI

Geoloogiline ehitus ja tektoonika <i>Leho Ainsaar, Ivar Puura, Oleg Tatarnikov</i>	61
Aluskord	61
Setteline pealiskord: maetud ladestud	62
Setomaal paljanduv Devoni ladestu <i>Elga Mark-Kurik</i>	64
Devoni lademete isärasused	66
▶ Selgrootute fossiilid Setomaa kivimites <i>Oive Tinn</i>	71
▶ Devoni kalade leiukohtadest Setomaal <i>Elga Mark-Kurik</i>	74
Allikad	77

3. PINNAEHITUS

<i>Are Kont</i>	78
Kõrgussuhted ja reljeef.....	78
Aluspõhi	85
Pinnakate	85
Allikad	89

4. MAAVARAD

<i>Leho Ainsaar, Alar Rosentau, Oleg Tatarnikov, Ivar Puura</i>	90
Aluspõhjalised maavarad	90

Pinnakatte maavarad	93
▶ Tiirhanna ja Marinova maardla <i>Leho Ainsaar, Alar Rosentau</i>	90
▶ Põhja- ja mineraalvesi <i>Enn Karro</i>	92
Allikad	104
5. MULLASTIK	
<i>Raimo Kõlli, Priit Penu</i>	105
Üldiseloomustus	105
Enim levinud muldade iseloomustus	106
Petseri rajooni mullastiku piirkondlikud iseärasused <i>Andrei Arhipenkov</i>	117
Põhjapoolse järvelähedase ala mullad.....	117
Keskvaldkonna mullad	117
Lõunaosa mullad	119
Kaguosa mullad	119
Edelaosa mullad	119
Põllumajandusmaa muldade seisund <i>Raimo Kõlli, Priit Penu</i>	121
Allikad	127
6. KLIIMA	
<i>Jaak Jaagus</i>	128
Kliimat kujundavad tegurid.....	128
Kliimaandmestik	129
Kliimaatilised aastaajad.....	129
Õhutemperatuur	131
Sademed	133
Lumikate.....	135
Tuul.....	135
Petseri rajooni kliima <i>Aleksandr Slintsak</i>	139
Kliima põhinäitajad	139
Kliimasoojenemise märgid	140
Fenoloogia <i>Vello Palm</i>	142
Taimefenoloogiliste faaside ilmumine	142
Rändlindude saabumine ja lahkumine	145
Kalade fenofaasid.....	146
Allikad	150
7. VEESTIK JA VEEOLUD	
<i>Arvo Järvet, Oleg Tatarnikov</i>	151
Hüdrograafia	151
Jõed	152
Järved	156
Hüdroloogia.....	160
Hüdrokliimaatilised aastaajad.....	163
Sood <i>Jaanus Paal, Eerik Leibak, Lauri Lutsar</i>	168
Soode levik	168
Soode kaitse	171
Allikad	173

8. TAIMKATE JA TAIMESTIK

Taimkate <i>Anneli Palo</i>	174
Nõmmed	174
Metsad	175
Kaldad ja sood.....	177
Niidud.....	179
Petseri rajooni taimkate <i>Irina Sokolova</i>	185
Metsad	185
Niidud.....	188
Vee- ja kaldataimestik	189
Sood	189
Söötis maade taimestik	190
Taimestik <i>Tiiu Kull</i>	193
Taimestik ja selle haruldused <i>Ülle Kukk</i>	214
Liivikute ja teiste liivaste alade taimed	214
Vee- ja kaldataimed	219
▶ Irboska ürgoru taimestik <i>Aveliina Helm</i>	214
Samblad <i>Mare Leis</i>	225
Allikad	233

9. SEENESTIK

<i>Kuulo Kalamees</i>	236
Petseri rajooni seened <i>Irina Sokolova</i>	241
Samblikud <i>Liis Marmor, Ede Leppik</i>	246
Petseri rajooni samblikud <i>Niina Istomina, Olga Lihhatšova</i>	250
Allikad	252

10. SELGROOTUD

<i>Mati Martin</i>	253
Meelepärased elupaigad	253
Setomaal kohatavad selgrootud	254
▶ Irboska-Mõla orundi putukafauna <i>Ljudmilla Antipova</i>	262
▶ Maismaateod <i>Piret Kiristaja</i>	268
Allikad	270

11. KALASTIK JA KALANDUS

Kalastik.....	271
Jões <i>Rein Järvekülg</i>	271
Järved <i>Meelis Tambets, Väino Väino</i>	273
▶ Petseri rajooni veekogude kalad <i>Juri Aleksandrov</i>	278
▶ Harjus Piusa jões <i>Rein Järvekülg</i>	282
Kalandus <i>Väino Väino</i>	284
Allikad	290

12. ROOMAJAD JA KAHEPAIKSED

Roomajad <i>Tiina Lilleleht</i>	291
► Sookilpkonn Setomaal <i>Arvois Kiristaja</i>	295
Kahepaiksed <i>Riinu Rannap</i>	299
Tähnikesilik	299
Harivesilik	299
Mudakonn	300
Harilik kärnkonn	301
Rohe-kärnkonn	302
Rohu- ja rabakonn	302
Tiigi- ja veekonn	303
Järvekonn	303
Allikad	305

13. LINNUSTIK

<i>Leho Luigujõe, Andres Kuresoo, Margus Ots, Vladimir Borisov, Mennobart van Eerden</i>	306
Linnustiku ülevaade	306
Haudelinnustik	314
Rändlinnustik	318
Kus võiks Setomaal linde vaadelda?	321
Allikad	323

14. IMETAJAD, JAHIU LUKID JA KÜTTIMINE

Imetajad <i>Nikolai Laanetu</i>	325
Putuktoidulised imetajad	325
Käsitiivalised	326
Närilised	327
Jäneselised	331
Kiskjalised	331
Kaslased	337
Söralised	337
Jahindusest Setomaal: jahiulukid ja küttimine <i>Nikolai Laanetu</i>	341
Väikeulukid ja nende jaht läbi aegade	341
Suurulukid ja nende küttimine	347
Linnujahist Setomaal	349
Petseri rajooni jahiulukid <i>Ljudmilla Urjadova</i>	352
Ulukiliikide arvukus	352
Allikad	354

15. METS JA METSAKASUTUS

Metsanduse kujunemine aastail 1920–1940 <i>Toivo Meikar</i>	356
Petseri maakonna metsaolud	356
Petseri metskond	358
Kokkuvõtteks	361
Metsafond ja metsakasutus <i>Lembit Maamets</i>	364
Setomaa metsade tüpoloogia	364
Metsade jagunemine puuliigiti	366
Metsade vanuseline jaotus	368

Setomaa kaitsemetsad.....	368
Metsade kasutus	369
Petseri rajooni metsamajandus <i>Irina Sokolova</i>	371
Metsaressurss ja sihtotstarve	371
Metsakasutus.....	371
Metsakaitse.....	373
Metsa kõrvalkasutus <i>Taimi Paal</i>	376
Sissejuhatus.....	376
Traditsioonid Setomaal.....	376
Metsamarja- ja -seenekasutus praegu	379
▶ Kodu- ja võõramaised puud ja põõsad <i>Heldur Sander</i>	381
▶ Petseri rajooni parkide dendrofloora <i>Niina Istomina, Olga Libhatseva</i>	388
Allikad	392

16. MAAKASUTUS JA MAASTIKUD

Setomaa maakasutusstruktuuri kujunemine viimastel sajanditel <i>Ülle Tarkiainen</i>	394
Maakasutuse areng kuni 19. sajandi teise pooleni	394
Maakasutus 19. sajandi teisel poolel ja 20. sajandi alguses	395
Maakasutus 20. sajandi teisel poolel.....	402
Maastikuline liigestus <i>Are Kont, Oleg Tatarnikov</i>	406
Pihkva järve madalik ja saared.....	406
Palumaa	409
Võru-Petseri-Irboska ürgorgude vöönd.....	414
Irboska lavamaa	415
Palorotka (Dubrovka).....	417
Haanja kõrgustik	418
Allikad	422

17. LOODUSKAITSE JA LOODUSTURISM

Looduskaitse <i>Aita Neemre</i>	424
Kujunemine	424
Kaitsealad ja üksikobjektid	425
Natura 2000 hoiualad.....	428
Üksikobjektid	431
Liigikaitse.....	431
▶ Irboska kaitseala <i>Oleg Tatarnikov</i>	435
Loodusturism <i>Levo Tobva, Toomas Valk, Mart Kõlvik</i>	440
Sissejuhatus.....	440
Matkarajad Setomaal	440
Veematkamarsruudid	444
Vaatetornid	444
Puhkekohad	445
▶ Saatse seto muuseumi metsarada <i>Tea Korela</i>	448
Allikad	450

18. KESKKONNASEIRE

<i>Kait Antso</i>	453
Raskmetallid sammaldes	453

Päevaliblikate kooslused	454
Metsa- ja metsamuldade seire	455
Keskkonnaseire andmete kättesaadavus.....	456
Allikad	458
LISA	
Setomaa kohanimed <i>Arvis Kiristaja</i>	459
REGISTRID	
Kohanime register	533
Isikunime register.....	541
LÜHENDID	544